

EXPERIENȚA INTERNAȚIONALĂ ÎN APLICAREA VOUCHERELOR CULTURALE PENTRU COPII ȘI TINERI

Mihail CIOBANU,
Doctorand, Cercetător Științific,
INCE, Moldova

<https://orcid.org/0000-0003-1193-6018>, ciobanu.mihail.s@gmail.com

Silvia SAVCENCO,
Cercetător Științific,
INCE, Moldova

<https://orcid.org/0000-0002-0058-4320>, savcenco.silvia@mail.ru

DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cecg.IV.2022.16.27>

Summary

One of the relatively recent instruments used to increase the consumption of cultural products and services by the population is the cultural voucher, which, in general, represents a financial instrument intended to be used to benefit from cultural products and services. In particular, the term "cultural voucher" can be defined differently depending on the type of regulatory and issuing entity and the spectrum of its beneficiaries. It could be a state contribution that improves access to culture for primary and secondary school pupils and their pedagogues, a tool for obtaining cultural products and services within a partnership of the government with businesses for the benefit of workers who have formal employment contracts or even an online payment method in the form of a rechargeable electronic card for cultural products and services. In order to demonstrate the diversity of forms and uses of cultural vouchers were used the following research methods: legal analysis, induction, deduction, logical method and literature review. As sources of data were used mainly the national laws and studies that analyze the impact of cultural vouchers on cultural consumption, including among children and young people. The use of cultural vouchers has a positive impact both for consumers and for the industry. This paper was developed and financed within the Scientific Project for the period 2020-2023, registered in the State Register of Science and Innovation Projects of the Republic of Moldova with the code 20.80009.0807.29 State Program Project "Improving the mechanisms for applying innovative instruments aimed at sustainably increasing the welfare of the population of the Republic of Moldova".

Keywords: cultural voucher, children, young people, experience.

JEL: H53, I38, J13, Z18.

UDC: 338.467.6

Introducere

Voucherul cultural, în general, presupune un instrument financiar destinat a fi utilizat pentru a beneficia de produse și servicii culturale. În special, termenul „voucher cultural” poate fi definit diferit în funcție de tipul de entitate de reglementare și emitentă și de spectrul beneficiarilor acesteia. În definiția de lucru a

Ministerului Culturii al Republicii Slovace, voucherul cultural reprezintă o contribuție a statului care îmbunătățește accesul la cultură pentru elevii de școală primară și gimnazială și pentru pedagogii acestora. În cazul Ministerului Culturii brazilian, voucherul cultural este un instrument pentru obținerea de produse și servicii culturale în cadrul unui parteneriat al Guvernului Federal brazilian cu întreprinderi în beneficiul lucrătorilor brazilieni care au contracte formale de muncă. În Coreea de Sud, voucherul cultural este o metodă populară de plată online sub forma unui card electronic reîncărcabil pentru produse și servicii culturale. După cum se poate observa din aceste exemple, beneficiarii voucherelor culturale pot fi elevi, angajați, ele pot fi eliberate la inițiativa unei instituții de stat sau a unei întreprinderi. Mai mulți autori remarcă că utilizarea voucherelor culturale are un impact pozitiv atât asupra consumatorilor, cât și asupra industriei, însă, deși nu este major și este de scurtă durată (Bae, 2019) (Grilli, 2020) (Souza et al., 2019) (Pereira et al.).

Experiența internațională în implementarea voucherelor culturale

Recent, termenul de „voucher cultural” a fost introdus în legislația *Republicii Moldova* ca „bilet digital, cu echivalent bănesc contabilizat în contul virtual al beneficiarului, netransferabil, care asigură accesul la serviciile și produsele culturale oferite de prestatori de servicii”. Persoanele care au împlinit vârsta de 18 ani pot deveni titulari ai voucherului cultural. Titularul poate beneficia de servicii culturale pe baza voucherului cultural timp de numai 12 luni de la momentul obținerii acestuia. Totodată, finanțarea cheltuielilor aferente acordării de vouchere culturale se realizează în limita alocațiilor bugetare aprobate prin legea bugetară anuală. Voucherele culturale urmează să fie puse în circulație începând cu anul 2023. Prin urmare, toate acestea au scopul de a facilita accesul tinerilor la serviciile culturale și de a eficientiza managementul instituțiilor culturale prin implementarea programului național „voucher cultural” (Colesnicova et al., 2021) (Colesnicova, Moscalu & Ciobanu, 2018) (Ciobanu, 2020) (Gutium T., 2020) (Gutium M., 2020). Scopul implementării programului de vouchere culturale în Republica Moldova este îmbunătățirea accesului tinerilor la servicii și produse culturale din întreaga țară, participarea în domeniul cultural și creșterea coeziunii sociale, promovarea și dezvoltarea valorilor culturale, îmbunătățirea ofertei culturale, creșterea transparenței finanțării activităților culturale, încurajând consumul și mobilitatea culturală.

În 2013, în *Brazilia* a fost adoptat Programul Cultura Muncitorilor - Voucherul Cultural. Acest program are trei obiective: să ofere acces la produse și servicii culturale; să încurajeze vizitarea locurilor artistice și culturale și să încurajeze participarea la evenimente și spectacole culturale și artistice. Voucherul cultural este un parteneriat al guvernului federal brazilian cu întreprinderi, menit să beneficieze de el lucrătorii brazilieni care au contracte formale de muncă (de Oliveira Dutra, de Mello & da Trindade Marcelino, 2018) (Vale-Cultura, 2017). Un model de voucher brazilian este prezentat în *Figura 1*. Modelul conține un cip, o bandă

magnetică pe verso, un număr de identificare de 16 cifre, numele utilizatorului, numele companiei beneficiare.

Figura 1. Model brazilian de voucher cultural

Sursa: <https://www.sodexobeneficios.com.br/qualidade-de-vida/noticias/como-usar-o-vale-cultura.htm>

Lucrătorul brazilian primește un card magnetic preplătit cu un credit lunar de 50 R\$ (echivalent a circa 10 dolari SUA) (Leister, 2018). Suma, care este cumulativă și nu are termen de expirare, poate fi utilizată pentru achiziționarea de bilete la teatre, cinematografe, muzee, spectacole, circ, pentru cumpărarea de CD-uri, DVD-uri, cărți, reviste și ziare sau pentru plata abonamentelor lunare la cursuri și ateliere culturale. Voucherul cultural este oferit lucrătorului care primește până la 5 salarii minime lunare. Lucrătorii cu un venit mai mare de 5 salarii minime pot primi voucherul cultural, cu condiția ca toți angajații cu venituri mai mici de 5 salarii minime lunare ale întreprinderii respective să primească garantat voucherul cultural. Este interzisă restituirea contravalorii voucherului cultural în numerar. Până în anul 2017 suma cheltuită pentru achiziționarea voucherului cultural putea fi dedusă din impozitul pe venit plătit de persoana juridică beneficiară impozitată pe baza profitului efectiv. Partea din valoarea voucherului cultural care revine firmei beneficiare nu este de natură salarială și nu este inclusă în remunerație în niciun scop; nu constituie o bază de incidență a contribuțiilor la asigurările sociale și nu constituie venit impozabil al lucrătorului. Procentul maxim de 10% din valoarea voucherului cultural poate fi dedus din salariul lucrătorului. În particular, lucrătorului poate să îi fie dedus din salariu următoarele procente din valoarea voucherului cultural: I - până la 1 salariu minim – 2%; II - peste 1 salariu minim și până la 2 salarii minime – 4%; III - peste 2 salarii minime și până la 3 salarii minime – 6%; IV - peste 3 salarii minime și până la 4 salarii minime – 8% și V - peste 4 salarii minime și până la 5 salarii minime – 10%. Pentru lucrătorii care câștigă mai mult de 5 salarii minime se poate deduce din salariu, în procente cuprinse între 20% și 90% valoarea voucherului

cultural, în conformitate cu intervalul de salariu respectiv. În particular, lucrătorul are următoarele procente din valoarea voucherului cultural deduse din salariu: I - peste 5 salarii minime și până la 6 salarii minime – 20%; II - peste 6 salarii minime și până la 8 salarii minime – 35%; III - peste 8 salarii minime și până la 10 salarii minime – 55%; IV - peste 10 salarii minime și până la 12 salarii minime – 70%; și V - peste 12 salarii minime - 90%. Creditele introduse în cardul magnetic al voucherului cultural nu au o dată de expirare. Voucherul cultural trebuie utilizat exclusiv pentru achiziționarea de produse și servicii culturale prevăzute în actele legislative braziliene. Lista de produse și servicii acoperite de voucherele culturale: Obiecte de meșteșugărit, Cinema, Curs de arte, Curs de audiovizual, Curs de circ, Curs de dans, Curs de fotografie, Curs de muzică, Curs de teatru, Curs de literatură, Audio-Disc sau muzică, DVD-Documente/Filme/Muzică, Sculptură, Spectacol de circ, Spectacol de dans, Spectacol de teatru, Spectacol muzical, Echipamente pentru arte vizuale, Echipamente și instrumente muzicale, Expoziții de artă, Petreceri populare, Fotografie/Tablouri/Gravură, Ziare, Cărți, Partituri, Reviste, Vânzare/schimb online de bilete pentru activități culturale, muzică prin internet (streaming), muzică online (descărcare), video prin internet (streaming), video prin internet (descărcare), cititor de cărți digitale, cărți electronice (streaming), cărți electronice (descărcare), vânzare de cărți online, CD-uri - vânzări online, DVD-uri - vânzări online, vizitarea spațiilor culturale.

În **Slovacia** în 2016, Ministerul Culturii a introdus sistemul de subvenții prin vouchere culturale (Kopeć, 2018). Obiectivele programului de vouchere culturale se bazează pe starea actuală a culturii din Slovacia, ținând cont de situația legislativă, instituțională și economică: - susținerea relației copiilor și tinerilor și a profesorilor acestora cu valorile culturale; - crearea condițiilor pentru participarea activă a instituțiilor culturale la educarea tinerilor din școală; - susținerea competiției între instituțiile culturale în scopul creșterii calității activităților acestora; - susținerea adresabilității și transparenței subvențiilor de stat către instituțiile de cultură pe baza interesului real al cetățenilor pentru serviciile lor (nu pe baza evaluării individuale a funcționarilor și diferitelor comisii); - supravegherea interesului copiilor și tinerilor pentru cultură și monitorizarea frecvenței instituțiilor culturale de această categorie de vârstă. Voucherele culturale sunt distribuite acelor școli a căror cerere a fost acceptată. Un voucher cultural este emis pe numele unei anumite persoane fizice - un elev sau un membru al personalului didactic al unei școli primare sau secundare. Fiecare bon cultural conține datele de identificare ale unui elev sau personal didactic și are un cod unic prin care poate fi identificat. Voucherul cultural este netransmisibil. Instituția de cultură devine proprietara voucherului atunci când studentul sau personalul didactic utilizează voucherul pentru a plăti o activitate sau un serviciu cultural. Un voucher cultural este un voucher financiar în valoare de 4 EUR care este valabil timp de un an calendaristic. Un voucher cultural este o contribuție anuală specială din partea statului pentru un anumit an pentru un elev și un profesor angajat cu normă întreagă sau cu normă parțială într-o școală primară sau gimnazială, care poate fi utilizat pentru a vizita evenimente și activități culturale. Poate fi folosit pentru plata taxei de intrare, de ex. în teatre, galerii, muzee, centre

culturale sau pentru a plăti alte taxe și servicii de participare (de exemplu, plata taxelor de înscriere la bibliotecă). Așadar, titularul voucherului cultural este: - elevul; - personalul didactic al unei școli primare sau gimnaziale angajat cu normă întreagă sau cu fracțiune de normă. Fiecare bon cultural are un număr unic, pe baza căruia poate fi identificat și conține datele de identificare ale școlii și ale elevului sau profesorului. Voucherul cultural este netransmisibil. Atunci când un student sau un profesor folosește un voucher pentru a plăti o taxă de intrare sau o altă taxă de participare, instituția de cultură devine proprietarul voucherului. Elevilor și cadrelor didactice li se eliberează un bon cultural de către școala primară sau gimnazială respectivă. Școala ține evidența emiterii voucherelor culturale (școala ține evidențe simple, de exemplu, cui au fost/nu au fost emise vouchere culturale, sau ține evidența consimțământului părinților la furnizarea unui anumit număr de vouchere pentru un eveniment organizat de școală etc.). Inițial voucherele culturale pentru elevi erau destinate în primul rând școlilor primare și gimnaziale, care puteau decide asupra utilizării lor în mod independent sau în cooperare cu asociația de părinți a școlii respective (cu acordul elevului, desigur). La sfârșitul anului școlar, cadrele didactice distribuie elevilor vouchere neutilizate, care le pot folosi și în perioada vacanței de vară. În cazul în care elevii au vouchere neutilizate la începutul următorului an școlar, le pot folosi după cum doresc (le folosesc în mod independent în timpul liber sau le predau profesorului clasei spre păstrare pentru evenimentele organizate de școală). Fiecare elev și profesor al unei școli care este implicat în programul Vouchere culturale va primi câte un bloc de vouchere culturale în valoare de 4 euro, constând din patru vouchere culturale, fiecare în valoare de 1 euro. Instituția de cultură va permite elevilor și profesorilor să plătească taxa de intrare sau altă taxă de participare, să utilizeze orice număr de vouchere culturale aparținând unui anumit elev sau profesor în funcție de suma plătită.

Trei din patru vouchere pot fi folosite de un student sau profesor pentru orice eveniment cultural, cu excepția unui spectacol de film. Unul dintre cele patru vouchere poate fi folosit de un student sau profesor pentru un spectacol de film sau orice alt eveniment cultural. Un astfel de voucher este colorat diferit față de alte vouchere și are un cod specific. Voucherele culturale sunt valabile un an calendaristic. Dacă prețul biletului este mai mare decât prețul voucherului cultural, diferența rămasă va fi plătită de vizitator în numerar. Dacă prețul biletului este mai mic decât prețul voucherului cultural, din acesta nu se emite nicio sumă financiară.

În *Spania* Bonusul Cultural pentru Tineret este un ajutor direct de 400 de euro pentru cei care împlinesc 18 ani pe tot parcursul anului 2022 pentru a achiziționa și a se bucura de produse și activități culturale. Aproape 500 000 de tineri din toată Spania vor putea beneficia de acest ajutor, inclus în Bugetele Generale de Stat pentru 2022. Perioada de înscriere pentru tinerii născuți în anul 2004 a fost de la 25 iulie până la 15 octombrie 2022. Obiectivul este triplu: să ofere celor care împlinesc 18 ani un impuls economic pentru a descoperi și a se bucura de cultură, în toate disciplinele ei; generarea obiceiurilor de consum de produse culturale în rândul tinerilor; și în al treilea rând, să revitalizeze și să dinamizeze sectorul cultural din Spania, puternic afectat în timpul pandemiei (Top, 2018) (Вахитов, Гриневецкая,

Лукина & Нурова, 2020). Bonusul cultural pentru tineret va fi împărțit în trei secțiuni, pentru a încuraja descoperirea și accesul la diferite expresii culturale: 200 euro pentru arte live, patrimoniu cultural și arte audiovizuale, de exemplu, bilete și abonamente pentru artele spectacolului, muzică live, cinema, muzee, biblioteci, expoziții și festivaluri scenice, literare, muzicale sau audiovizuale; 100 euro pentru produse culturale pe suport fizic: cărți; reviste, ziare sau alte periodice; jocuri video, partituri, discuri, CD, DVD sau Blu-ray; 100 euro pentru consum digital sau online: abonamente și închirieri la platforme, muzicale, de lectură de carte tipărită sau lectură audio, sau audiovizuală, achiziționare de cărți audio, achiziționare de cărți digitale (e-books), abonament pentru descărcarea fișierelor multimedia (podcasturi), abonamente la jocuri video online, abonamente la presă digitală, reviste sau alte periodice. Companiile și entitățile culturale își pot solicita calitatea de membru pe site-ul specializat al voucherului cultural pentru tineret. Identificarea beneficiarilor se face exclusiv prin mijloace digitale, într-o primă etapă - cu un certificat digital. Pentru a obține Certificatul Digital trebuie ca tânărul să aibă 18 ani. Gestionarea Bonusului Cultural pentru Tineret se realizează printr-un site web și aplicație specifică, în care sunt depuse cererile. Odată ce ajutorul a fost acordat, tânărul primește un card preplătit virtual pentru utilizare prin intermediul dispozitivului mobil sau în format fizic la necesitate. Cardul este identificat cu un număr și identitatea beneficiarului. Cei 400 EUR pot fi utilizați în cele 12 luni de la acordare.

În 2016 în **Italia** a fost introdusă măsura de voucher cultural, de care beneficiază tinerii la împlinirea vârstei de 18 ani - un bonus de 500 de euro. Guvernul italian se așteaptă să cheltuiască aproximativ 290 de milioane de euro pentru aplicarea acestui program. Măsura este administrată prin intermediul unui site web - o platformă de comerț electronic, în loc de un card ATM pe care să-l folosească tinerii în magazine. Această variantă pare să aibă costuri de configurare mai mici decât cealaltă. Motivul oferit de guvernul italian pentru această măsură se referă la construirea unui sentiment de comunitate și reamintirea tinerilor de importanța culturii. Cererea pentru Bonusul Cultural se efectuează online pe site-ul *18app* <https://www.18app.italia.it/#/> sau prin aplicația *Bonus Cultura 18*, prin autentificare cu Spid (Sistemul Public al Identității Digitale).

Inițiativa, care a început în 2016, este acum la a șasea ediție, dedicată copiilor născuți în 2003. Toți copiii care au împlinit 18 ani în 2021 pot beneficia de aplicația Culture Bonus 18 atâta timp cât sunt rezidenți în Italia sau dețin, după caz, un permis de ședere valabil. Utilizând voucherul se pot achiziționa mărfuri în valoare totală de 500 €, legate exclusiv de următoarele domenii:

a) bilete pentru spectacole teatrale și cinematografice și spectacole live (spectacole de muzică, dans, teatru, circ și spectacole ambulante prestate profesional, care au loc într-un context unic și nereproductibil cu prezența simultană a profesioniștilor tehnici și publicului. Spectacolele muzicale nu includ evenimente de dans);

b) cărți (inclusiv cărți audio și cărți electronice, cu excepția suporturilor hardware de orice natură adecvate pentru reproducerea lor);

c) bilete de intrare la muzee, expoziții și evenimente culturale, monumente, galerii, zone arheologice, parcuri naturale;

d) muzică înregistrată (CD-uri, DVD-uri muzicale, discuri de vinil și muzică online, cu excepția suporturilor hardware de orice fel adecvate pentru reproducerea acestora);

e) cursuri de muzică;

f) cursuri de teatru;

g) cursuri de limbi străine;

h) produse de publicare audiovizuală (lucrări audiovizuale unice, distribuite pe suport fizic sau în format digital, cu excluderea suporturilor hardware de orice natură adecvate pentru reproducere. Lucrările cu caracter de joc video, pornografice sau care incită la violență, ura rasială sau discriminarea de gen sunt excluse. Nu pot fi achiziționate abonamente pentru acces la canale sau platforme care oferă conținut audiovizual. De asemenea, nu pot fi achiziționate: lucrări audiovizuale care vizează pregătirea pentru teste de admitere la universități sau cursuri video care nu sunt relevante pentru scopul inițiativei, cum ar fi, de exemplu, cursuri de pilates, yoga, memorie, culinare etc; lucrări audiovizuale care prezintă doar conținut de divertisment, cum ar fi, de exemplu, show-uri de talente, reality show-uri;

i) abonamente la ziare, inclusiv în format digital (termenul de abonament se referă la contractul care prevede o plată în avans pentru achiziționarea unei publicații, care urmează să fie primită periodic, și care este stipulată între clientul care utilizează bunul (sau beneficiarul deținător al Bonusului și editorul publicației).

Nu există limite de cheltuieli pentru o singură achiziție, dar nu pot fi achiziționate mai multe unități ale aceluiași bun sau serviciu, de exemplu: mai multe bilete pentru același spectacol sau mai multe copii ale aceleiași cărți.

Comercianții, fizici sau online, care intenționează să accepte voucherul ca formă de plată trebuie să se alăture platformei, prin Spid pentru a fi activați și incluși în lista corespunzătoare.

În **Coreea de Sud** voucherul cultural preplătit prin intermediul companiei Komoju este unul dintre cele mai cunoscute certificate cadou (Komoju, 2022) (Hwang, 2018) (Kim & Kim, 2019) (Lee, Park & Kim, 2021) (Lee & Heo, 2021). Clienții efectuează plăți online prin achiziționarea de certificate digitale sau pe hârtie sau prin încărcare cu bani în contul lor Culture Voucher. Este o metodă de plată sigură și de încredere în Coreea, este folosit în mare măsură pentru achiziționarea de conținut digital cultural și este popular în rândul publicului tânăr din Coreea. Komoju oferă o soluție completă de tichete culturale, inclusiv pentru reconciliere, decontare și procesare.

În anul 2021 în **Franța** a fost introdus voucherul cultural pentru tineri (culture pass). El este constituit într-o platformă care ia forma unei aplicații mobile și a unei aplicații web (<https://pass.culture.fr/>), datorită căreia tinerii cu vârste între 15 și 18 ani pot descoperi propuneri culturale diversificate. Din ianuarie 2022 tinerii de 15, 16 și 17 ani sunt eligibili pentru acest program. Aplicația are trei roluri: a) pe de o parte, structurile culturale publică - în funcție de dorințele lor și conform listei activităților eligibile în cadrul voucherului cultural - oferte culturale (bunuri

materiale, bunuri digitale sau evenimente culturale), gratuite sau cu plată; b) utilizatorii beneficiază de propunerile culturale publicate pe aplicația mobilă și aplicația web conform creditului lor de 20 € (dacă au 15 ani), 30 € (dacă au 16 și 17 ani), 300 € (dacă au 18 ani) (Lacheret, 2020).

Următoarele categorii de bunuri și activități sunt eligibile pentru voucherul cultural: filme și videoclipuri (de exemplu, DVD-uri și Blu-ray-uri, abonamente la biblioteci media sau la platforme video. Netflix, Amazon Prime Video, Hulu, Disney+ nu sunt eligibile); rezervarea unui card pentru un cadou de cinema sau bilete pentru o proiecție; conferințe sau întâlniri; trasee, jocuri și evenimente oferite de anumite structuri culturale (jocurile de societate nu sunt eligibile); jocurile video online (jocurile video care necesită suport fizic (discuri, minidiscuri, cartușe) și consolele de jocuri nu sunt eligibile, la fel cardurile dematerializate, legate de achiziționarea de jocuri video online (prin console de jocuri) nu sunt eligibile); cărțile sub toate formele lor (tipărite, audio, digitale (cărți electronice) sau abonamente la bibliotecă media), cu excepția cărților școlare și extrașcolare, care nu sunt eligibile; vizitele la muzee și monumente, ghidate sau nu; bilete pentru concerte sau festivaluri; procurarea de viniluri și discuri din magazinele de discuri, a muzicii în format digital pe platforme de streaming de muzică; abonament anual, cursuri de probă sau cursuri unice la practici artistice (cursuri de sport, limbă, gătit și cusut nu sunt eligibile); emisiuni live (participări la spectacole de dans, piese de teatru, la care atât biletele simple, cât și abonamentele sunt eligibile); procurarea de materiale de artă creativă; cumpărarea sau închirierea unui instrument muzical (difuzoarele, căștile și echipamentele audio nu sunt eligibile; costurile de întreținere și accesoriile nu sunt acoperite). Unele bunuri și activități nu sunt eligibile pentru compensarea prin voucherul cultural: activități sportive, intrări la piscină, go-karting, bowling sau paintball; parcuri de distracții și grădini zoologice; cheltuieli de călătorie, cum ar fi biletele de tren sau de avion; calculatoare și echipamente de înaltă tehnologie; clipboard-uri; cărți extracurriculare sau pentru copii; bunuri second hand.

Voucherul cultural poate fi și o inițiativă a unor entități non-guvernamentale (Khan, 2020) (Bridge, 2019). De exemplu, în *Marea Britanie*, în școlile din Bedford și Central Bedfordshire voucherele culturale funcționează ca o monedă închisă, acordată școlilor pentru a le cheltui pe organizarea de ateliere culturale și creative cu elevii lor. Pentru anul 2020 aceste școli au reușit să obțină finanțare pentru un total de 7760 GBP de vouchere culturale de la organizațiile caritabile The Harpur Trust, Waitrose Ampthill și Wixamtree Trust. Cererile de aplicare la acest program de vouchere pot fi făcute numai de către profesorii din școlile care nu sunt întreținute privat (inferioare, primare, medii, secundare, superioare) numai din Bedfordshire și Central Bedfordshire și trebuie să fie însoțite de o scrisoare de sprijin din partea directorului. O singură cerere este luată în considerare pentru fiecare școală. Sunt favorizate cererile care satisfac așa cerințe: să satisfacă o nevoie specifică a unui grup identificat de studenți într-un mod creativ; să sprijine în mod explicit Planul de îmbunătățire a școlii; să includă elevi cu nevoi educaționale speciale sau alte caracteristici protejate; să abordeze problemele de incluziune sau diversitate; să solicite finanțare parțială, mai degrabă decât integrală, pentru activitatea propusă.

Concluzii

Republica Moldova este una dintre puținele țări europene, care nu are un plan național de sprijinire și încurajare a participării copiilor și tinerilor la activități culturale și evenimente artistice. Din experiența anterioară de implementare a politicilor culturale pentru tineri reiese o insuficiență a măsurilor luate pentru stimularea implicării copiilor și tinerilor în activități culturale, ceea ce duce la reducerea competențelor educaționale și la stagnarea progresului intelectual al acestora. Analiza comparativă a legislației europene privind sprijinirea educației și implicarea în activități culturale a tinerilor oferă exemple de practici eficiente, demne de urmat. State precum Franța, Italia și Slovacia oferă sprijin pentru educația integrată, oferind studenților vouchere culturale sau analogi (cupoane, bilete etc.) pe care le pot folosi pentru achiziționarea de cărți, bilete la concerte și la cinema.

Legea cu privire la voucherul cultural din Moldova are o serie de lacune: nu indică condițiile de acordare a acestora, grupurile de beneficiari, tipurile de bunuri și activități culturale acoperite de acest voucher, tipurile de instituții culturale care pot oferi bunuri și activități culturale, perioada de valabilitate a voucherului. Prin urmare, este necesar de stabilit exact cine sunt beneficiarii (de exemplu, copiii de vârstă școlară, tinerii care studiază (de vârstă 18-25 de ani)), de creat lista de produse și servicii culturale eligibile și neeligibile, de stabilit perioada de valabilitate (de exemplu, 1 an, conform practicii în domeniu în cazul altor țări) și forma voucherului (fizică și/sau electronică). De asemenea, se mai pot lua în considerare și alte aspecte, având în vedere bunele practici din statele europene care au deja experiență în acest domeniu de mai mulți ani.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- 18app, La cultura che ti piace, Accesibil la: <https://www.18app.italia.it/#/>
- Bae, S. J. (2019). Rent-seeking Analysis of the Cultural Voucher from the Viewpoint of Culture and Arts Management. *Management & Information Systems Review*, 38(3), 151-170.
- Bridge, G. (2019). Citizen choice in public services: voucher systems. In *Alternatives for Delivering Public Services* (pp. 51-109). Routledge.
- Ciobanu, M. (2020). Aspects of the public spending policy on the social protection of children in difficulty in the Republic of Moldova. *REVISTA ECONOMIA CONTEMPORANĂ*, 5(4), 45-53.
- Colesnicova, T., Gutium, T., Ciobanu, M., & Gutium, M. (2021). Nivelul de trai al populației Republicii Moldova.
- Colesnicova, T., Moscalu, O., & Ciobanu, M. (2018). Factori și tendințe privind veniturile și cheltuielile populației Republicii Moldova. *Intellectus*, (1), 70-76.
- Como usar o vale-cultura?, Accesibil la: <https://www.sodexobeneficios.com.br/qualidade-de-vida/noticias/como-usar-o-vale-cultura.htm>

- de Oliveira Dutra, H. F., de Mello, S. C. B., & da Trindade Marcelino, A. (2018). Archeology of the narrative about voucher for culture in Brazil: political performance in formulating the program's legal framework/Arqueologia do discurso do Vale-Cultura: performance politica durante a constituicao do seu marco legal/Arqueologia del discurso del Vale Cultura: desempeno politico durante la constitucion de su marco legal. *Cadernos EBAPE. BR*, 16(2), 204-218.
- Grilli, L. (2020). The economic impact of refugee integration: recent experiences in Europe.
- Gutium, M. (2020). Evolution of Consumption Expenditures of Population of the Republic of Moldova. *LUMEN Proceedings*, 14, 312-325. <https://doi.org/10.18662/lumproc/ibimage2020/23>
- Gutium, T. (2020). Approaches to Measurement of Well-being: Case of the Republic of Moldova. *LUMEN Proceedings*, 14, 256-269. <https://doi.org/10.18662/lumproc/ibimage2020/20>
- Hwang, H. W. (2018). Creating twenty-first century Korean bodies: public movement education practice, cultural policy and therapeutic ethos. *International Journal of Cultural Policy*, 24(4), 504-519.
- Khan, F. (2020). London recovery manifesto.
- Kim, S. H., & Kim, S. J. (2019). Rethinking culture and development: the culture-led community development project in South Korea. *International Journal of Cultural Policy*, 25(1), 110-123.
- Komoju (2022), Accesibil la: <https://en.komoju.com/payment-methods/korea/culture-voucher/>
- Kopeć, K. (2018). Bony jako instrument stymulowania uczestnictwa w kulturze i turystyce kulturowej. *Studia Ekonomiczne*, 371, 32-44.
- Lacheret, A. (2020). The Spread of Vouchers among French Local Government: When Private Companies Reshape the Meaning of a Tool. *International Review of Public Policy*, 2(2: 2), 178-191.
- Lee, H. I., Park, Y. G., & Kim, H. (2021). An Analysis on the Using Situation of the Happiness Voucher and Implications in Chungnam. *Korean Journal of Organic Agriculture*, 29(2), 173-185.
- Lee, H., & Heo, S. (2021). Benefits of leisure activities for the quality of life of older South Korean adults. *Leisure Studies*, 40(2), 199-211.
- Leister, V. (2018). Brazil's Digital Tools for Social Inclusion. *Brazil and the Emergence of a Digital Lusosphere*, 111.
- Pass Culture, Accesibil la: <https://pass.culture.fr/>
- Pereira, F. S., e Silva, M. V. A., & de Brito, D. J. M. The economic contribution of the cultural sector in Brazil: An input–output approach with different income groups.
- Souza, G. F., Machado, A. F., & Domingues, E. P. (2019). Economic impacts of the vale-cultura (culture voucher): A computable general equilibrium model. *Theoretical Economics Letters*, 9(05), 1411.

- Top, D. (2018). The Legal Regime Governing the Granting of Vouchers to Employees. *Rev. Romana Drept. Muncii*, 40.
- Vale-Cultura: saiba como a sua empresa pode oferecer esse beneficio (2017). Accesibil la: <https://www.sebrae.com.br/sites/PortalSebrae/artigos/vale-cultura-saiba-como-a-sua-empresa-pode-oferecer-esse-beneficio,8773037036e8c510VgnVCM1000004c00210aRCRD>
- Вахитов, Д. Р., Гриневецкая, Т. Н., Лукина, М. А., & Нурова, Л. Р. (2020). Ваучерная форма как инструмент повышения качества получаемого образования. *Мир науки, культуры, образования*, (2 (81)), 232-235.